

Parlamentul României

Constitutia României

Constitutia României din 1991 a fost modificata si completata în 2003, prin legea 429/2003 de revizuire a Constitutiei României. Varianta de fata a fost publicata în Monitorul Oficial, Partea I nr. 767 din 31/10/2003

TITLUL I

Principii generale

ARTICOLUL 1

Statul român

- (1) România este stat national, suveran si independent, unitar si indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului român este republica.
- (3) România este stat de drept, democratic si social, în care demnitatea omului, drepturile si libertatile cetatenilor, libera dezvoltare a personalitatii umane, dreptatea si pluralismul politic reprezinta valori supreme, în spiritul traditiilor democratice ale poporului român si idealurilor Revolutiei din decembrie 1989, si sunt garantate.
- (4) Statul se organizeaza potrivit principiului separatiei si echilibrului puterilor - legislativa, executiva si judecatoreasca - în cadrul democratiei constitutionale.
- (5) În România, respectarea Constitutiei, a suprematiei sale si a legilor este obligatorie.

ARTICOLUL 2

Suveranitatea

- (1) Suveranitatea nationala apartine poporului român, care o exercita prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice si corecte, precum si prin referendum.
- (2) Nici un grup si nici o persoana nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

ARTICOLUL 3

Teritoriul

- (1) Teritoriul României este inalienabil.
- (2) Frontierele tarii sunt consfintite prin lege organica, cu respectarea principiilor si a celorlalte norme general admise ale dreptului international.
- (3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orase si judete. În conditiile legii, unele orase sunt declarate municipii.
- (4) Pe teritoriul statului român nu pot fi stramutate sau colonizate populatii straine.

ARTICOLUL 4

Unitatea poporului si egalitatea între cetateni

- (1) Statul are ca fundament unitatea poporului român si solidaritatea cetatenilor sai.
- (2) România este patria comuna si indivizibila a tuturor cetatenilor sai, fara deosebire de rasa, de nationalitate, de origine etnica, de limba, de religie, de sex, de opinie, de apartenenta politica, de avere sau de origine sociala.

ARTICOLUL 5

Cetatenia

- (1) Cetatenia româna se dobândește, se pastreaza sau se pierde în conditiile prevazute de legea organica.
- (2) Cetatenia româna nu poate fi retrasa aceluia care a dobândit-o prin nastere.

ARTICOLUL 6

Dreptul la identitate

- (1) Statul recunoaste si garanteaza persoanelor aparținând minoritatilor nationale dreptul la pastrarea, la dezvoltarea si la exprimarea identitatii lor etnice, culturale, lingvistice si religioase.
- (2) Masurile de protectie luate de stat pentru pastrarea, dezvoltarea si exprimarea identitatii persoanelor aparținând minoritatilor nationale trebuie sa fie conforme cu principiile de egalitate si de nediscriminare în raport cu ceilalti cetateni români.

ARTICOLUL 7

Românii din strainatate

Statul sprijina întarirea legaturilor cu românii din afara frontierelor tarii si actioneaza pentru pastrarea, dezvoltarea si exprimarea identitatii lor etnice, culturale, lingvistice si religioase, cu respectarea legislatiei statului ai carui cetateni sunt.

ARTICOLUL 8

Pluralismul si partidele politice

- (1) Pluralismul în societatea româneasca este o conditie si o garantie a democratiei constitutionale.
- (2) Partidele politice se constituie si isi desfasoara activitatea în conditiile legii. Ele contribuie la definirea si la exprimarea vointei politice a cetatenilor, respectând suveranitatea nationala, integritatea teritoriala, ordinea de drept si principiile democratiei.

ARTICOLUL 9

Sindicatetele, patronatele si asociatiile profesionale

Sindicatetele, patronatele si asociatiile profesionale se constituie si isi desfasoara activitatea potrivit statutelor lor, în conditiile legii. Ele contribuie la apararea drepturilor si la promovarea intereselor profesionale, economice si sociale ale membrilor lor.

ARTICOLUL 10

Relatii internationale

România întretine si dezvoltă relatii pasnice cu toate statele si, în acest cadru, relatii de buna vecinatate, întemeiate pe principiile si pe celelalte norme general admise ale dreptului international.

ARTICOLUL 11

Dreptul international si dreptul intern

- (1) Statul român se obliga sa îndeplineasca întocmai si cu buna-credinta obligatiile ce-i revin din tratatele la care este parte.
- (2) Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.
- (3) În cazul în care un tratat la care România urmeaza sa devina parte cuprinde dispozitii contrare Constitutiei, ratificarea lui poate avea loc numai dupa revizuirea Constitutiei.

ARTICOLUL 12

Simboluri nationale

- (1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt asezate vertical, în ordinea urmatoare începând de la lance: albastru, galben, rosu.
- (2) Ziua nationala a României este 1 Decembrie.
- (3) Imnul national al României este "Desteapta-te române".
- (4) Stema tarii si sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

ARTICOLUL 13

Limba oficiala

În România, limba oficiala este limba româna.

ARTICOLUL 14

Capitala

Capitala României este municipiul Bucuresti.

TITLUL II

Drepturile, libertatile si indatoririle fundamentale

CAPITOLUL I

Dispozitii comune

ARTICOLUL 15

Universalitatea

(1) Cetatenii beneficiaza de drepturile si de libertatile consacrate prin Constitutie si prin alte legi si au obligatiile prevazute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu exceptia legii penale sau contraventionale mai favorabile.

ARTICOLUL 16

Egalitatea în drepturi

(1) Cetatenii sunt egali în fata legii si a autoritatilor publice, fara privilegii si fara discriminari.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Functiile si demnitatile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în conditiile legii, de persoanele care au cetatenia româna si domiciliul în tara. Statul român garanteaza egalitatea de sanse între femei si barbati pentru ocuparea acestor functii si demnitati.

(4) În conditiile aderarii României la Uniunea Europeana, cetatenii Uniunii care îndeplinesc cerintele legii organice au dreptul de a alege si de a fi alesi în autoritatile administratiei publice locale.

ARTICOLUL 17

Cetatenii români în strainatate

Cetatenii români se bucura în strainatate de protectia statului român si trebuie sa-si îndeplineasca obligatiile, cu exceptia acelor ce nu sunt compatibile cu absenta lor din tara.

ARTICOLUL 18

Cetatenii straini si apatrizii

(1) Cetatenii straini si apatrizii care locuiesc în România se bucura de protectia generala a persoanelor si a averilor, garantata de Constitutie si de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acorda si se retrage în conditiile legii, cu respectarea tratatelor si a conventiilor internationale la care România este parte.

ARTICOLUL 19

Extradarea si expulzarea

(1) Cetateanul român nu poate fi extradat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetatenii români pot fi extradati în baza conventiilor internationale la care România este parte, în conditiile legii si pe baza de reciprocitate.

(3) Cetatenii straini si apatrizii pot fi extradati numai în baza unei conventii internationale sau în conditii de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extradarea se hotaraste de justitie.

ARTICOLUL 20

Tratatele internationale privind drepturile omului

(1) Dispozitiile constitutionale privind drepturile si libertatile cetatenilor vor fi interpretate si aplicate în concordanta cu Declaratia Universala a Drepturilor Omului, cu pactele si cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Daca exista neconcordante între pactele si tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, si legile interne, au prioritate reglementarile internationale, cu exceptia cazului în care Constitutia sau legile interne contin dispozitii mai favorabile.

ARTICOLUL 21

Accesul liber la justitie

(1) Orice persoana se poate adresa justitiei pentru apararea drepturilor, a libertatilor si a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate ingradi exercitarea acestui drept.

(3) Partile au dreptul la un proces echitabil si la solutionarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdictiile speciale administrative sunt facultative si gratuite.

CAPITOLUL II

Drepturile si libertatile fundamentale

ARTICOLUL 22

Dreptul la viata si la integritate fizica si psihica

(1) Dreptul la viata, precum si dreptul la integritate fizica si psihica ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii si nici unui fel de pedeapsa sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisa.

ARTICOLUL 23

Libertatea individuala

(1) Libertatea individuala si siguranta persoanei sunt inviolabile.

(2) Perchezitionarea, retinerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile si cu procedura prevazute de lege.

(3) Retinerea nu poate depasi 24 de ore.

(4) Arestarea preventiva se dispune de judecator si numai în cursul procesului penal.

(5) În cursul urmaririi penale arestarea preventiva se poate dispune pentru cel mult 30 de zile si se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fara ca durata totala sa depaseasca un termen rezonabil, si nu mai mult de 180 de zile.

(6) În faza de judecata instanta este obligata, în conditiile legii, sa verifice periodic, si nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea si temeinicia arestarii preventive si sa dispuna, de îndata, punerea în libertate a inculpatului, daca temeiurile care au determinat arestarea preventiva au încetat sau daca instanta constata ca nu exista temeiuri noi care sa justifice mentinerea privarii de libertate.

(7) Încheierile instantei privind masura arestarii preventive sunt supuse cailor de atac prevazute de lege.

(8) Celui retinut sau arestat i se aduc de îndata la cunostinta, în limba pe care o înțelege, motivele retinerii sau ale arestarii, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunostinta numai în prezenta unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(9) Punerea în libertate a celui retinut sau arestat este obligatorie, daca motivele acestor masuri au disparut, precum si în alte situatii prevazute de lege.

(10) Persoana arestata preventiv are dreptul sa ceara punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cautiune.

(11) Pâna la ramânerea definitiva a hotarârii judecatoresti de condamnare, persoana este considerata nevinovata.

(12) Nici o pedeapsa nu poate fi stabilita sau aplicata decât în conditiile si în temeiul legii.

(13) Sanctiunea privativa de libertate nu poate fi decât de natura penala.

ARTICOLUL 24

Dreptul la aparare

(1) Dreptul la aparare este garantat.

(2) În tot cursul procesului, partile au dreptul sa fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

ARTICOLUL 25

Libera circulatie

(1) Dreptul la libera circulatie, în tara si în strainatate, este garantat. Legea stabileste conditiile exercitarii acestui drept.

(2) Fiecarui cetatean îi este asigurat dreptul de a-si stabili domiciliul sau resedinta în orice localitate din tara, de a emigra, precum si de a reveni în tara.

ARTICOLUL 26

Viata intima, familiala si privata

(1) Autoritatile publice respecta si ocrotesc viata intima, familiala si privata.

(2) Persoana fizica are dreptul sa dispuna de ea însasi, daca nu încalca drepturile si libertatile altora, ordinea publica sau bunele moravuri.

ARTICOLUL 27

Inviolabilitatea domiciliului

(1) Domiciliul si resedinta sunt inviolabile. Nimeni nu poate patrunde sau ramâne în domiciliul ori în resedinta unei persoane fara învoirea acesteia.

(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege pentru urmatoarele situatii:

- a)** executarea unui mandat de arestare sau a unei hotarâri judecatoresti;
- b)** înlaturarea unei primejdii privind viata, integritatea fizica sau bunurile unei persoane;
- c)** apararea securitatii nationale sau a ordinii publice;
- d)** prevenirea raspândirii unei epidemii.

(3) Perchezitia se dispune de judecator si se efectueaza în conditiile si în formele prevazute de lege.

(4) Perchezitiile în timpul noptii sunt interzise, în afara de cazul infractiunilor flagrante.

ARTICOLUL 28

Secretul corespondentei

Secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri postale, al convorbirilor telefonice si al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil.

ARTICOLUL 29

Libertatea constiintei

(1) Libertatea gândirii si a opiniilor, precum si libertatea credintelor religioase nu pot fi îngradite sub nici o forma. Nimeni nu poate fi constrâns sa adopte o opinie ori sa adere la o credinta religioasa, contrare convingerilor sale. **(2)** Libertatea constiintei este garantata; ea trebuie sa se manifeste în spirit de toleranta si de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere si se organizeaza potrivit statutelor proprii, în conditiile legii.

(4) În relatiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau actiuni de învrajbire religioasa.

(5) Cultele religioase sunt autonome fata de stat si se bucura de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistentei religioase în armata, în spitale, în penitenciare, în azile si în orfelinate.

(6) Parintii sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educatia copiilor minori a caror raspundere le revine.

ARTICOLUL 30

Libertatea de exprimare

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credintelor si libertatea creatiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisa.

(3) Libertatea presei implica si libertatea de a înfiinta publicatii.

(4) Nici o publicatie nu poate fi suprimata.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masa obligatia de a face publica sursa finantarii.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viata particulara a persoanei si nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defaimarea tarii si a natiunii, îndemnul la razboi de agresiune, la ura nationala, rasiala, de clasa sau religioasa, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violenta publica, precum si manifestarile obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Raspunderea civila pentru informatia sau pentru creatia adusa la cunostinta publica revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestarii artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în conditiile legii. Delictelor de presa se stabilesc prin lege.

ARTICOLUL 31

Dreptul la informatie

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informatie de interes public nu poate fi îngradit.

(2) Autoritatile publice, potrivit competentelor ce le revin, sunt obligate sa asigure informarea corecta a cetatenilor asupra treburilor publice si asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informatie nu trebuie sa prejudicieze masurile de protectie a tinerilor sau securitatea nationala.

(4) Mijloacele de informare în masa, publice si private, sunt obligate sa asigure informarea corecta a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio si de televiziune sunt autonome. Ele trebuie sa garanteze grupurilor sociale si politice importante exercitarea dreptului la antena. Organizarea acestor servicii si controlul parlamentar asupra activitatii lor se reglementeaza prin lege organica.

ARTICOLUL 32

Dreptul la învatatura

(1) Dreptul la învatatura este asigurat prin învatamântul general obligatoriu, prin învatamântul liceal si prin cel profesional, prin învatamântul superior, precum si prin alte forme de instructie si de perfectionare.

(2) Învatamântul de toate gradele se desfasoara în limba româna. În conditiile legii, învatamântul se poate desfasura si într-o limba de circulatie internationala.

(3) Dreptul persoanelor aparținând minoritatilor nationale de a învata limba lor materna si dreptul de a putea fi instruite în aceasta limba sunt garantate; modalitatile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.

(4) Învatamântul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acorda burse sociale de studii copiilor si tinerilor proveniti din familii defavorizate si celor institutionalizati, în conditiile legii.

(5) Învatamântul de toate gradele se desfasoara în unitati de stat, particulare si confesionale, în conditiile legii.

(6) Autonomia universitara este garantata.

(7) Statul asigura libertatea învatamântului religios, potrivit cerintelor specifice fiecarui cult. În scolile de stat, învatamântul religios este organizat si garantat prin lege.

ARTICOLUL 33

Accesul la cultura

- (1) Accesul la cultura este garantat, în condițiile legii.
- (2) Libertatea persoanei de a-si dezvolta spiritualitatea si de a accede la valorile culturii nationale si universale nu poate fi îngradita.
- (3) Statul trebuie sa asigure pastrarea identitatii spirituale, sprijinirea culturii nationale, stimularea artelor, protejarea si conservarea mostenirii culturale, dezvoltarea creativitatii contemporane, promovarea valorilor culturale si artistice ale României în lume.

ARTICOLUL 34

Dreptul la ocrotirea sanatatii

- (1) Dreptul la ocrotirea sanatatii este garantat.
- (2) Statul este obligat sa ia masuri pentru asigurarea igienei si a sanatatii publice.
- (3) Organizarea asistentei medicale si a sistemului de asigurari sociale pentru boala, accidente, maternitate si recuperare, controlul exercitarii profesiilor medicale si a activitatilor paramedicale, precum si alte masuri de protectie a sanatatii fizice si mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

ARTICOLUL 35

Dreptul la mediu sanatos

- (1) Statul recunoaste dreptul oricarei persoane la un mediu înconjurator sanatos si echilibrat ecologic.
- (2) Statul asigura cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.
- (3) Persoanele fizice si juridice au îndatorirea de a proteja si a ameliora mediul înconjurator.

ARTICOLUL 36

Dreptul de vot

- (1) Cetatenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniti până în ziua alegerilor inclusiv.
- (2) Nu au drept de vot debilii sau alienatii mintal, pusi sub interdictie, si nici persoanele condamnate, prin hotarâre judecatoreasca definitiva, la pierderea drepturilor electorale.

ARTICOLUL 37

Dreptul de a fi ales

- (1) Au dreptul de a fi alesi cetatenii cu drept de vot care îndeplinesc conditiile prevazute în articolul 16 alineatul (3), daca nu le este interzisa asocierea în partide politice, potrivit articolului 40 alineatul (3).
- (2) Candidatii trebuie sa fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi alesi în Camera Deputatilor sau în organele administratiei publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi alesi în Senat si vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi alesi în functia de Presedinte al României.

ARTICOLUL 38

Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

În conditiile aderarii României la Uniunea Europeana, cetatenii români au dreptul de a alege si de a fi alesi în Parlamentul European.

ARTICOLUL 39

Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstratiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere si se pot organiza si desfasura numai în mod pasnic, fara nici un fel de arme.

ARTICOLUL 40

Dreptul de asociere

- (1) Cetatenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.
- (2) Partidele sau organizatiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.
- (3) Nu pot face parte din partide politice judecătorii Curții Constituționale, avocații poporului, magistratii, membrii activi ai armatei, politistii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.
- (4) Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

ARTICOLUL 41

Munca și protecția socială a muncii

- (1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.
- (2) Salariatii au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.
- (3) Durata normală a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore.
- (4) La muncă egală, femeile au salariu egal cu bărbații.
- (5) Dreptul la negocieri colective în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.

ARTICOLUL 42

Interzicerea muncii forțate

- (1) Munca forțată este interzisă.
- (2) Nu constituie muncă forțată:
 - a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință;
 - b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;
 - c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege.

ARTICOLUL 43

Dreptul la greva

- (1) Salariatii au dreptul la greva pentru apărarea intereselor profesionale, economice și sociale.
- (2) Legea stabilește condițiile și limitele exercitării acestui drept, precum și garanțiile necesare asigurării serviciilor esențiale pentru societate.

ARTICOLUL 44

- (1) Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Conținutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.
- (2) Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe baza de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.
- (3) Nimic nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (4) Sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.

(5) Pentru lucrari de interes general, autoritatea publica poate folosi subsolul oricarei proprietati imobiliare, cu obligatia de a despagubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantatiilor sau constructiilor, precum si pentru alte daune imputabile autoritatii.

(6) Despagubirile prevazute în alineatele (3) si (5) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergenta, prin justitie.

(7) Dreptul de proprietate obliga la respectarea sarcinilor privind protectia mediului si asigurarea bunei vecinatati, precum si la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

(8) Avera dobândita licit nu poate fi confiscata. Caracterul licit al dobândirii se prezuma.

(9) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infractiuni ori contraventii pot fi confiscate numai în conditiile legii.

ARTICOLUL 45

Libertatea economica

Accesul liber al persoanei la o activitate economica, libera initiativa si exercitarea acestora în conditiile legii sunt garantate.

ARTICOLUL 46

Dreptul la mostenire

Dreptul la mostenire este garantat.

ARTICOLUL 47

Nivelul de trai

(1) Statul este obligat sa ia masuri de dezvoltare economica si de protectie sociala, de natura sa asigure cetatenilor un nivel de trai decent.

(2) Cetatenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate platit, la asistenta medicala în unitatile sanitare de stat, la ajutor de somaj si la alte forme de asigurari sociale publice sau private, prevazute de lege. Cetatenii au dreptul si la masuri de asistenta sociala, potrivit legii.

ARTICOLUL 48

Familia

(1) Familia se întemeiaza pe casatoria liber consimtita între sotii, pe egalitatea acestora si pe dreptul si îndatorirea parintilor de a asigura cresterea, educatia si instruirea copiilor.

(2) Conditiiile de încheiere, de desfacere si de nulitate a casatoriei se stabilesc prin lege. Casatoria religioasa poate fi celebrata numai dupa casatoria civila.

(3) Copiii din afara casatoriei sunt egali în fata legii cu cei din casatorie.

ARTICOLUL 49

Protectia copiilor si a tinerilor

(1) Copiii si tinerii se bucura de un regim special de protectie si de asistenta în realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acorda alocatii pentru copii si ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protectie sociala a copiilor si a tinerilor se stabilesc prin lege.

(3) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activitati care le-ar dauna sanatatii, moralitatii sau care le-ar pune în primejdie viata ori dezvoltarea normala sunt interzise.

(4) Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajati ca salariati.

(5) Autoritatile publice au obligatia sa contribuie la asigurarea conditiilor pentru participarea libera a tinerilor la viata politica, sociala, economica, culturala si sportiva a tarii.

ARTICOLUL 50

Protectia persoanelor cu handicap

Persoanele cu handicap se bucura de protectie speciala. Statul asigura realizarea unei politici nationale de egalitate a sanselor, de prevenire si de tratament ale handicapului, în vederea participarii efective a persoanelor cu handicap în viata comunitatii, respectând drepturile si îndatoririle ce revin parintilor si tutorilor.

ARTICOLUL 51

Dreptul de petitionare

- (1)** Cetatenii au dreptul sa se adreseze autoritatilor publice prin petitii formulate numai în numele semnatarilor.
- (2)** Organizatiile legal constituite au dreptul sa adreseze petitii exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezinta.
- (3)** Exercitarea dreptului de petitionare este scutita de taxa.
- (4)** Autoritatile publice au obligatia sa raspunda la petitii în termenele si în conditiile stabilite potrivit legii.

ARTICOLUL 52

Dreptul persoanei vatamate de o autoritate publica

- (1)** Persoana vatamata într-un drept al sau ori într-un interes legitim, de o autoritate publica, printr-un act administrativ sau prin nesolutionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptatita sa obtina recunoasterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului si repararea pagubei.
- (2)** Conditiiile si limitele exercitarii acestui drept se stabilesc prin lege organica.
- (3)** Statul raspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Raspunderea statului este stabilita în conditiile legii si nu înlatura raspunderea magistratilor care si-au exercitat functia cu rea-credinta sau grava neglijenta.

ARTICOLUL 53

Restrângerea exercitiului unor drepturi sau al unor libertati

- (1)** Exerciitiul unor drepturi sau al unor libertati poate fi restrâns numai prin lege si numai daca se impune, dupa caz, pentru: apararea securitatii nationale, a ordinii, a sanatatii ori a moralei publice, a drepturilor si a libertatilor cetatenilor; desfasurarea instructiei penale; prevenirea consecintelor unei calamitati naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.
- (2)** Restrângerea poate fi dispusa numai daca este necesara într-o societate democratica. Masura trebuie sa fie proportionala cu situatia care a determinat-o, sa fie aplicata în mod nediscriminatoriu si fara a aduce atingere existentei dreptului sau a libertatii.

CAPITOLUL III

Îndatoririle fundamentale

ARTICOLUL 54

Fidelitatea fata de tara

- (1)** Fidelitatea fata de tara este sacra.
- (2)** Cetatenii carora le sunt încredintate functii publice, precum si militarii, raspund de îndeplinirea cu credinta a obligatiilor ce le revin si, în acest scop, vor depune juramântul cerut de lege.

ARTICOLUL 55

Apararea tarii

- (1)** Cetatenii au dreptul si obligatia sa apere România.
- (2)** Conditiiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare se stabilesc prin lege organica.
- (3)** Cetatenii pot fi incorporati de la vârsta de 20 de ani si pâna la vârsta de 35 de ani, cu exceptia voluntarilor, în conditiile legii organice.

ARTICOLUL 56

Contributii financiare

- (1) Cetatenii au obligatia sa contribuie, prin impozite si prin taxe, la cheltuielile publice.
- (2) Sistemul legal de impuneri trebuie sa asigure asezarea justa a sarcinilor fiscale.
- (3) Orice alte prestatii sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situatii exceptionale.

ARTICOLUL 57

Exercitarea drepturilor si a libertatilor

Cetatenii români, cetatenii straini si apatrizii trebuie sa-si exercite drepturile si libertatile constitutionale cu buna-credinta, fara sa încalce drepturile si libertatile celorlalti.

CAPITOLUL IV

Avocatul Poporului

ARTICOLUL 58

Numirea si rolul

- (1) Avocatul Poporului este numit pe o durata de 5 ani pentru apararea drepturilor si libertatilor persoanelor fizice. Adjunctii Avocatului Poporului sunt specializati pe domenii de activitate.
- (2) Avocatul Poporului si adjunctii sai nu pot îndeplini nici o alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învățământul superior.
- (3) Organizarea si functionarea institutiei Avocatul Poporului se stabilesc prin lege organica.

ARTICOLUL 59

Exercitarea atributiilor

- (1) Avocatul Poporului își exercita atributiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile si în libertatile lor, în limitele stabilite de lege.
- (2) Autoritatile publice sunt obligate sa asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atributiilor sale.

ARTICOLUL 60

Raportul în fata Parlamentului

Avocatul Poporului prezinta celor doua Camere ale Parlamentului rapoarte, anual sau la cererea acestora. Rapoartele pot contine recomandari privind legislatia sau masuri de alta natura, pentru ocrotirea drepturilor si a libertatilor cetatenilor.

TITLUL III

Autoritatile publice

CAPITOLUL I

Parlamentul

SECTIUNEA 1

Organizare si functionare

ARTICOLUL 61

Rolul si structura

- (1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român si unica autoritate legiuitoare a tarii.
- (2) Parlamentul este alcatuit din Camera Deputatilor si Senat.

ARTICOLUL 62

Alegerea Camerelor

- (1)** Camera Deputatilor si Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret si liber exprimat, potrivit legii electorale.
- (2)** Organizatiile cetatenilor aparținând minoritatilor nationale, care nu întrunesc în alegeri numarul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un loc de deputat, în conditiile legii electorale. Cetatenii unei minoritati nationale pot fi reprezentati numai de o singura organizatie.
- (3)** Numarul deputatilor si al senatorilor se stabileste prin legea electorala, în raport cu populatia tarii.

ARTICOLUL 63

Durata mandatului

- (1)** Camera Deputatilor si Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungeste de drept în stare de mobilizare, de razboi, de asediu sau de urgenta, pâna la încetarea acestora.
- (2)** Alegerile pentru Camera Deputatilor si pentru Senat se desfasoara în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului.
- (3)** Parlamentul nou ales se întruneste, la convocarea Presedintelui României, în cel mult 20 de zile de la alegeri.
- (4)** Mandatul Camerelor se prelungeste pâna la întrunirea legala a noului Parlament. În aceasta perioada nu poate fi revizuita Constitutia si nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.
- (5)** Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continua procedura în noul Parlament.

ARTICOLUL 64

Organizarea interna

- (1)** Organizarea si functionarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament propriu. Resursele financiare ale Camerelor sunt prevazute în bugetele aprobate de acestea.
- (2)** Fiecare Camera își alege un birou permanent. Presedintele Camerei Deputatilor si presedintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. Ceilalti membri ai birourilor permanente sunt alesi la începutul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocati înainte de expirarea mandatului.
- (3)** Deputatii si senatorii se pot organiza în grupuri parlamentare, potrivit regulamentului fiecărei Camere.
- (4)** Fiecare Camera își constituie comisii permanente si poate institui comisii de ancheta sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune.
- (5)** Birourile permanente si comisiile parlamentare se alcatuiesc potrivit configuratiei politice a fiecărei Camere.

ARTICOLUL 65

Sedintele Camerelor

- (1)** Camera Deputatilor si Senatul lucreaza în sedinte separate.
- (2)** Camerele își desfasoara lucrarile si în sedinte comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majoritatii deputatilor si senatorilor, pentru:
 - a)** primirea mesajului Presedintelui României;
 - b)** aprobarea bugetului de stat si a bugetului asigurarilor sociale de stat;
 - c)** declararea mobilizarii totale sau partiale;
 - d)** declararea starii de razboi;
 - e)** suspendarea sau încetarea ostilitatilor militare;
 - f)** aprobarea strategiei nationale de aparare a tarii;
 - g)** examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Aparare a Tarii;
 - h)** numirea, la propunerea Presedintelui României, a directorilor serviciilor de informatii si exercitarea controlului asupra activitatii acestor servicii;
 - i)** numirea Avocatului Poporului;
 - j)** stabilirea statutului deputatilor si al senatorilor, stabilirea indemnizatiei si a celorlalte drepturi ale acestora;
 - k)** îndeplinirea altor atributii care, potrivit Constitutiei sau regulamentului, se exercita în sedinta comuna.

ARTICOLUL 66

Sesiuni

- (1) Camera Deputatilor si Senatul se întrunesc în doua sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie si nu poate depasi sfârșitul lunii iunie. A doua sesiune începe în luna septembrie si nu poate depasi sfârșitul lunii decembrie.
- (2) Camera Deputatilor si Senatul se întrunesc si în sesiuni extraordinare, la cererea Presedintelui României, a biroului permanent al fiecărei Camere ori a cel puțin o treime din numarul deputatilor sau al senatorilor.
- (3) Convocarea Camerelor se face de presedintii acestora.

ARTICOLUL 67

Actele juridice si cvorumul legal

Camera Deputatilor si Senatul adopta legi, hotărâri si motiuni, în prezenta majoritatii membrilor.

ARTICOLUL 68

Caracterul public al sedintelor

- (1) Sedintele celor doua Camere sunt publice.
- (2) Camerele pot hotărâ ca anumite sedinte sa fie secrete.

SECTIUNEA a 2-a

Statutul deputatilor si al senatorilor

ARTICOLUL 69

Mandatul reprezentativ

- (1) În exercitarea mandatului, deputatii si senatorii sunt în serviciul poporului.
- (2) Orice mandat imperativ este nul.

ARTICOLUL 70

Mandatul deputatilor si al senatorilor

- (1) Deputatii si senatorii intra în exercitiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub conditia validarii alegerii si a depunerii juramântului. Juramântul se stabileste prin lege organica.
- (2) Calitatea de deputat sau de senator înceteaza la data întrunirii legale a Camerelor nou alese sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces.

ARTICOLUL 71

Incompatibilitati

- (1) Nimeni nu poate fi, în acelasi timp, deputat si senator.
- (2) Calitatea de deputat sau de senator este incompatibila cu exercitarea oricărei functii publice de autoritate, cu exceptia celei de membru al Guvernului.
- (3) Alte incompatibilitati se stabilesc prin lege organica.

ARTICOLUL 72

Imunitatea parlamentara

- (1) Deputatii si senatorii nu pot fi trasi la raspundere juridica pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.
- (2) Deputatii si senatorii pot fi urmariti si trimisi în judecata penala pentru fapte care nu au legatura cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi perchezitionati, retinuti sau arestati fara incuviintarea Camerei din care fac parte, dupa ascultarea lor. Urmarirea si trimiterea în judecata penala se pot face numai de catre Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie. Competenta de judecata apartine Înaltei Curti de Casatie si Justitie.

(3) În caz de infractiune flagranta, deputatii sau senatorii pot fi retinuti si supusi perchezitiei. Ministrul justitiei il va informa neîntârziat pe presedintele Camerei asupra retinerii si a perchezitiei. În cazul în care Camera sesizata constata ca nu exista temei pentru retinere, va dispune imediat revocarea acestei masuri.

SECTIUNEA a 3-a

Legiferarea

ARTICOLUL 73

Categoriile de legi

- (1)** Parlamentul adopta legi constitutionale, legi organice si legi ordinare.
- (2)** Legile constitutionale sunt cele de revizuire a Constitutiei.
- (3)** Prin lege organica se reglementeaza:
 - a)** sistemul electoral; organizarea si functionarea Autoritatii Electorale Permanente;
 - b)** organizarea, functionarea si finantarea partidelor politice;
 - c)** statutul deputatilor si al senatorilor, stabilirea indemnizatiei si a celorlalte drepturi ale acestora;
 - d)** organizarea si desfasurarea referendumului;
 - e)** organizarea Guvernului si a Consiliului Suprem de Aparare a Tarii;
 - f)** regimul starii de mobilizare partiala sau totala a fortelor armate si al starii de razboi;
 - g)** regimul starii de asediu si al starii de urgenta;
 - h)** infractiunile, pedepsele si regimul executarii acestora;
 - i)** acordarea amnistiei sau a gratierii colective;
 - j)** statutul functionarilor publici;
 - k)** contenciosul administrativ;
 - l)** organizarea si functionarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instantelor judecatoresti, a Ministerului Public si a Curtii de Conturi;
 - m)** regimul juridic general al proprietatii si al mostenirii;
 - n)** organizarea generala a învățământului;
 - o)** organizarea administratiei publice locale, a teritoriului, precum si regimul general privind autonomia locala;
 - p)** regimul general privind raporturile de munca, sindicatele, patronatele si protectia sociala;
 - r)** statutul minoritatilor nationale din România;
 - s)** regimul general al cultelor;
 - t)** celelalte domenii pentru care în Constitutie se prevede adoptarea de legi organice.

ARTICOLUL 74

Initiativa legislativa

- (1)** Initiativa legislativa apartine, dupa caz, Guvernului, deputatilor, senatorilor sau unui numar de cel putin 100.000 de cetateni cu drept de vot. Cetatenii care isi manifesta dreptul la initiativa legislativa trebuie sa provina din cel putin un sfert din judetele tarii, iar în fiecare din aceste judete, respectiv în municipiul Bucuresti, trebuie sa fie înregistrate cel putin 5.000 de semnături în sprijinul acestei initiative.
- (2)** Nu pot face obiectul initiativei legislative a cetatenilor problemele fiscale, cele cu caracter international, amnistia si gratierea.
- (3)** Guvernul își exercita initiativa legislativa prin transmiterea proiectului de lege catre Camera competenta sa il adopte, ca prima Camera sesizata.
- (4)** Deputatii, senatorii si cetatenii care exercita dreptul la initiativa legislativa pot prezenta propuneri legislative numai în forma ceruta pentru proiectele de legi.
- (5)** Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente sa le adopte, ca prima Camera sesizata.

ARTICOLUL 75

Sesizarea Camerelor

- (1)** Se supun spre dezbateri si adoptare Camerei Deputatilor, ca prima Camera sesizata, proiectele de legi si propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internationale si a masurilor legislative ce

rezulta din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum si proiectele legilor organice prevazute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) si (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) si (5) si articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii si adoptarii, ca prima Camera sesizata, Senatului.

(2) Prima Camera sesizata se pronunta în termen de 45 de zile. Pentru coduri si alte legi de complexitate deosebita termenul este de 60 de zile. În cazul depasirii acestor termene se considera ca proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3) Dupa adoptare sau respingere de catre prima Camera sesizata, proiectul sau propunerea legislativa se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) În cazul în care prima Camera sesizata adopta o prevedere care, potrivit alineatului (1), intra în competenta sa decizionala, prevederea este definitiv adoptata daca si cea de-a doua Camera este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectiva, legea se întoarce la prima Camera sesizata, care va decide definitiv în procedura de urgenta.

(5) Dispozitiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplica în mod corespunzator si în cazul în care Camera decizionala adopta o prevedere pentru care competenta decizionala apartine primei Camere.

ARTICOLUL 76

Adoptarea legilor si a hotarârilor

(1) Legile organice si hotarârile privind regulamentele Camerelor se adopta cu votul majoritatii membrilor fiecărei Camere.

(2) Legile ordinare si hotarârile se adopta cu votul majoritatii membrilor prezenti din fiecare Camera.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie initiativa, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedura de urgenta, stabilita potrivit regulamentului fiecărei Camere.

ARTICOLUL 77

Promulgarea legii

(1) Legea se trimite, spre promulgare, Presedintelui României. Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire.

(2) Înainte de promulgare, Presedintele poate cere Parlamentului, o singura data, reexaminarea legii.

(3) Daca Presedintele a cerut reexaminarea legii ori daca s-a cerut verificarea constitutionalitatii ei, promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate dupa reexaminare sau de la primirea deciziei Curtii Constitutionale, prin care i s-a confirmat constitutionalitatea.

ARTICOLUL 78

Intrarea în vigoare a legii

Legea se publica în Monitorul Oficial al României si intra în vigoare la 3 zile de la data publicarii sau la o data ulterioara prevazuta în textul ei.

ARTICOLUL 79

Consiliul Legislativ

(1) Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizeaza proiectele de acte normative în vederea sistematizarii, unificarii si coordonarii întregii legislatii. El tine evidenta oficiala a legislatiei României.

(2) Înfiintarea, organizarea si functionarea Consiliului Legislativ se stabilesc prin lege organica.

CAPITOLUL II

Presedintele României

ARTICOLUL 80

Rolul Presedintelui

- (1) Presedintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.
- (2) Presedintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Presedintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

ARTICOLUL 81

Alegerea Presedintelui

- (1) Presedintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.
- (2) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale.
- (3) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.
- (4) Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Presedinte al României decât pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi și succesive.

ARTICOLUL 82

Validarea mandatului și depunerea jurământului

- (1) Rezultatul alegerilor pentru funcția de Presedinte al României este validat de Curtea Constituțională.
- (2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună, următorul jurământ:
"Jur să-mi dauiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apar democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!".

ARTICOLUL 83

Durata mandatului

- (1) Mandatul Presedintelui României este de 5 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.
- (2) Presedintele României își exercită mandatul până la depunerea jurământului de Presedintele nou ales.
- (3) Mandatul Presedintelui României poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

ARTICOLUL 84

Incompatibilități și imunități

- (1) În timpul mandatului, Presedintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.
- (2) Presedintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător.

ARTICOLUL 85

Numirea Guvernului

- (1) Presedintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.
- (2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Presedintele revocă și numește, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului.

(3) Daca prin propunerea de remaniere se schimba structura sau compozitia politica a Guvernului, Presedintele României va putea exercita atributia prevazuta la alineatul (2) numai pe baza aprobarii Parlamentului, acordata la propunerea primului-ministru.

ARTICOLUL 86

Consultarea Guvernului

Presedintele României poate consulta Guvernul cu privire la probleme urgente si de importanta deosebita.

ARTICOLUL 87

Participarea la sedintele Guvernului

(1) Presedintele României poate lua parte la sedintele Guvernului în care se dezbat probleme de interes national privind politica externa, apararea tarii, asigurarea ordinii publice si, la cererea primului-ministru, în alte situatii.

(2) Presedintele României prezideaza sedintele Guvernului la care participa.

ARTICOLUL 88

Mesaje

Presedintele României adreseaza Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale natiunii.

ARTICOLUL 89

Dizolvarea Parlamentului

(1) Dupa consultarea presedintilor celor doua Camere si a liderilor grupurilor parlamentare, Presedintele României poate sa dizolve Parlamentul, daca acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare si numai dupa respingerea a cel putin doua solicitari de învestitura.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singura data.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Presedintelui României si nici în timpul starii de mobilizare, de razboi, de asediu sau de urgenta.

ARTICOLUL 90

Referendumul

Presedintele României, dupa consultarea Parlamentului, poate cere poporului sa-si exprime, prin referendum, vointa cu privire la probleme de interes national.

ARTICOLUL 91

Atributii în domeniul politicii externe

(1) Presedintele încheie tratate internationale în numele României, negociate de Guvern, si le supune spre ratificare Parlamentului, într-un termen rezonabil. Celelalte tratate si acorduri internationale se încheie, se aproba sau se ratifica potrivit procedurii stabilite prin lege.

(2) Presedintele, la propunerea Guvernului, acrediteaza si recheama reprezentantii diplomatici ai României si aproba înfiintarea, desfiintarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice.

(3) Reprezentantii diplomatici ai altor state sunt acreditati pe lângă Presedintele României.

ARTICOLUL 92

Atributii în domeniul apararii

(1) Presedintele României este comandantul fortelor armate si îndeplineste functia de presedinte al Consiliului Suprem de Aparare a Tarii.

(2) El poate declara, cu aprobarea prealabila a Parlamentului, mobilizarea partiala sau totala a fortelor armate. Numai în cazuri exceptionale, hotarârea Presedintelui se supune ulterior aprobarii Parlamentului, în cel mult 5 zile de la adoptare.

(3) În caz de agresiune armata îndreptată împotriva țării, Președintele României ia măsuri pentru respingerea agresiunii și le aduce neîntârziat la cunostința Parlamentului, printr-un mesaj. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declansarea agresiunii.

(4) În caz de mobilizare sau de război Parlamentul își continuă activitatea pe toată durata acestor stări, iar dacă nu se află în sesiune, se convoacă de drept în 24 de ore de la declararea lor.

ARTICOLUL 93

Măsuri excepționale

(1) Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.

(2) Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

ARTICOLUL 94

Alte atribuții

Președintele României îndeplinește și următoarele atribuții:

- a)** conferă decorații și titluri de onoare;
- b)** acordă gradele de mareșal, de general și de amiral;
- c)** numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- d)** acordă grațierea individuală.

ARTICOLUL 95

Suspendarea din funcție

(1) În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalca prevederile Constituției, Președintele României poate fi suspendat din funcție de Camera Deputaților și de Senat, în ședința comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor, după consultarea Curții Constituționale. Președintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(2) Propunerea de suspendare din funcție poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunostința Președintelui.

(3) Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.

ARTICOLUL 96

Punerea sub acuzare

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare.

(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi inițiată de majoritatea deputaților și senatorilor și se aduce, neîntârziat, la cunostința Președintelui României pentru a putea da explicații cu privire la faptele ce i se impută.

(3) De la data punerii sub acuzare și până la data demiterii Președintele este suspendat de drept.

(4) Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție. Președintele este demis de drept la data rămânării definitive a hotărârii de condamnare.

ARTICOLUL 97

Vacanta funcției

(1) Vacanta funcției de Președinte al României intervine în caz de demisie, de demitere din funcție, de imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces.

(2) În termen de 3 luni de la data la care a intervenit vacanta funcției de Președinte al României, Guvernul va organiza alegeri pentru un nou Președinte.

ARTICOLUL 98

Interimatul functiei

(1) Daca functia de Presedinte devine vacanta ori daca Presedintele este suspendat din functie sau daca se afla în imposibilitate temporara de a-si exercita atributiile, interimatul se asigura, în ordine, de presedintele Senatului sau de presedintele Camerei Deputatilor.

(2) Atributiile prevazute la articolele 88-90 nu pot fi exercitate pe durata interimatului functiei prezidentiale.

ARTICOLUL 99

Raspunderea presedintelui interimar

Daca persoana care asigura interimatul functiei de Presedinte al României savârseste fapte grave, prin care se încalca prevederile Constitutiei, se aplica articolul 95 si articolul 98.

ARTICOLUL 100

Actele Presedintelui

(1) În exercitarea atributiilor sale, Presedintele României emite decrete care se publica în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenta decretului.

(2) Decretele emise de Presedintele României în exercitarea atributiilor sale prevazute în articolul 91 alineatele (1) si (2), articolul 92 alineatele (2) si (3), articolul 93 alineatul (1) si articolul 94 literele a), b) si d) se contrasemneaza de primul-ministru.

ARTICOLUL 101

Indemnizatia si celelalte drepturi

Indemnizatia si celelalte drepturi ale Presedintelui României se stabilesc prin lege.

CAPITOLUL III

Guvernul

ARTICOLUL 102

Rolul si structura

(1) Guvernul, potrivit programului sau de guvernare acceptat de Parlament, asigura realizarea politicii interne si externe a tarii si exercita conducerea generala a administratiei publice.

(2) În îndeplinirea atributiilor sale, Guvernul coopereaza cu organisme sociale interesate.

(3) Guvernul este alcatuit din prim-ministru, ministri si alti membri stabiliti prin lege organica.

ARTICOLUL 103

Învestitura

(1) Presedintele României desemneaza un candidat pentru functia de prim-ministru, în urma consultarii partidului care are majoritatea absoluta în Parlament ori, daca nu exista o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru functia de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului si a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul si lista Guvernului se dezbat de Camera Deputatilor si de Senat, în sedinta comuna. Parlamentul acorda încredere Guvernului cu votul majoritatii deputatilor si senatorilor.

ARTICOLUL 104

Juramântul de credinta

(1) Primul-ministru, ministrii si ceilalti membri ai Guvernului vor depune individual, în fata Presedintelui României, juramântul de la articolul 82.

(2) Guvernul în întregul sau si fiecare membru în parte isi exercita mandatul, începând de la data depunerii juramântului.

ARTICOLUL 105

Incompatibilitati

(1) Functia de membru al Guvernului este incompatibila cu exercitarea altei functii publice de autoritate, cu exceptia celei de deputat sau de senator. De asemenea, ea este incompatibila cu exercitarea unei functii de reprezentare profesionala salarizate în cadrul organizatiilor cu scop comercial.

(2) Alte incompatibilitati se stabilesc prin lege organica.

ARTICOLUL 106

Încetarea functiei de membru al Guvernului

Functia de membru al Guvernului înceteaza în urma demisiei, a revocarii, a pierderii drepturilor electorale, a starii de incompatibilitate, a decesului, precum si în alte cazuri prevazute de lege.

ARTICOLUL 107

Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul si coordoneaza activitatea membrilor acestuia, respectând atributiile ce le revin. De asemenea, prezinta Camerei Deputatilor sau Senatului rapoarte si declaratii cu privire la politica Guvernului, care se dezbat cu prioritate.

(2) Presedintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru.

(3) Daca primul-ministru se afla în una dintre situatiile prevazute la articolul 106, cu exceptia revocarii, sau este în imposibilitate de a-si exercita atributiile, Presedintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atributiile primului-ministru, pâna la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilitatii exercitarii atributiilor, înceteaza daca primul-ministru își reia activitatea în Guvern.

(4) Prevederile alineatului (3) se aplica în mod corespunzator si celorlalti membri ai Guvernului, la propunerea primului-ministru, pentru o perioada de cel mult 45 de zile.

ARTICOLUL 108

Actele Guvernului

(1) Guvernul adopta hotarâri si ordonante.

(2) Hotarârile se emit pentru organizarea executarii legilor.

(3) Ordonantele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele si în conditiile prevazute de aceasta.

(4) Hotarârile si ordonantele adoptate de Guvern se semneaza de primul-ministru, se contrasemneaza de ministrii care au obligatia punerii lor în executare si se publica în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenta hotarârii sau a ordonantei. Hotarârile care au caracter militar se comunica numai institutiilor interesate.

ARTICOLUL 109

Raspunderea membrilor Guvernului

(1) Guvernul raspunde politic numai în fata Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Fiecare membru al Guvernului raspunde politic solidar cu ceilalti membri pentru activitatea Guvernului si pentru actele acestuia.

(2) Numai Camera Deputatilor, Senatul si Presedintele României au dreptul sa ceara urmarirea penala a membrilor Guvernului pentru faptele savârsite în exercitiul functiei lor. Daca s-a cerut urmarirea penala, Presedintele României poate dispune suspendarea acestora din functie. Trimiterea în judecata a unui membru al Guvernului atrage suspendarea lui din functie. Competenta de judecata apartine Înaltei Curti de Casatie si Justitie.

(3) Cazurile de raspundere si pedepsele aplicabile membrilor Guvernului sunt reglementate printr-o lege privind responsabilitatea ministeriala.

ARTICOLUL 110

Încetarea mandatului

- (1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.
- (2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se afla în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106, cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.
- (3) În situațiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile articolului 103.
- (4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.

CAPITOLUL IV

Raporturile Parlamentului cu Guvernul

ARTICOLUL 111

Informarea Parlamentului

- (1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie.
- (2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

ARTICOLUL 112

Întrebări, interpelări și motiuni simple

- (1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori, în condițiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.
- (2) Camera Deputaților sau Senatul poate adopta o motiune simplă prin care să-și exprime poziția cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.

ARTICOLUL 113

Motiunea de cenzură

- (1) Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei motiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor.
- (2) Motiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul total al deputaților și senatorilor și se comunică Guvernului la data depunerii.
- (3) Motiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data când a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere.
- (4) Dacă motiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă motiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 114.

ARTICOLUL 114

Angajarea răspunderii Guvernului

- (1) Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună, asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege.
- (2) Guvernul este demis dacă o motiune de cenzură, depusă în termen de 3 zile de la prezentarea programului, a declarației de politică generală sau a proiectului de lege, a fost votată în condițiile articolului 113.
- (3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se consideră adoptat, iar aplicarea programului sau a declarației de politică generală devine obligatorie pentru Guvern.

(4) În cazul în care Președintele României cere reexaminarea legii adoptate potrivit alineatului (3), dezbaterile acesteia se va face în ședința comună a celor două Camere.

ARTICOLUL 115

Delegarea legislativă

(1) Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domeniile care nu fac obiectul legilor organice.

(2) Legea de abilitare va stabili, în mod obligatoriu, domeniul și data până la care se pot emite ordonanțe.

(3) Dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative, până la împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței.

(4) Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora.

(5) Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedura de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedura de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natură legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1).

(6) Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică.

(7) Ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse și ordonanțele ale căror efecte au încetat potrivit alineatului (3).

(8) Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței.

CAPITOLUL V

Administrația publică

SECȚIUNEA 1

Administrația publică centrală de specialitate

ARTICOLUL 116

Structura

(1) Ministerele se organizează numai în subordinea Guvernului.

(2) Alte organe de specialitate se pot organiza în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome.

ARTICOLUL 117

Înființarea

(1) Ministerele se înființează, se organizează și funcționează potrivit legii.

(2) Guvernul și ministerele, cu avizul Curții de Conturi, pot înființa organe de specialitate, în subordinea lor, numai dacă legea le recunoaște această competență.

(3) Autorități administrative autonome se pot înființa prin lege organică.

ARTICOLUL 118

Forțele armate

(1) Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale. În condițiile legii și ale tratatelor

internationale la care România este parte, armata contribuie la apararea colectiva în sistemele de alianta militara si participa la actiuni privind mentinerea sau restabilirea pacii.

(2) Structura sistemului national de aparare, pregatirea populatiei, a economiei si a teritoriului pentru aparare, precum si statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organica.

(3) Prevederile alineatelor (1) si (2) se aplica, în mod corespunzator, si celorlalte componente ale fortelor armate stabilite potrivit legii.

(4) Organizarea de activitati militare sau paramilitare în afara unei autoritati statale este interzisa.

(5) Pe teritoriul României pot intra, stationa, desfasura operatiuni sau trece trupe straine numai în conditiile legii sau ale tratatelor internationale la care România este parte.

ARTICOLUL 119

Consiliul Suprem de Aparare a Tarii

Consiliul Suprem de Aparare a Tarii organizeaza si coordoneaza unitar activitatile care privesc apararea tarii si securitatea nationala, participarea la mentinerea securitatii internationale si la apararea colectiva în sistemele de alianta militara, precum si la actiuni de mentinere sau de restabilire a pacii.

SECTIUNEA a 2-a

Administratia publica locala

ARTICOLUL 120

Principii de baza

(1) Administratia publica din unitatile administrativ-teritoriale se întemeiaza pe principiile descentralizarii, autonomiei locale si deconcentrarii serviciilor publice.

(2) În unitatile administrativ-teritoriale în care cetatenii aparținând unei minoritati nationale au o pondere semnificativa se asigura folosirea limbii minoritatii nationale respective în scris si oral în relatiile cu autoritatile administratiei publice locale si cu serviciile publice deconcentrate, în conditiile prevazute de legea organica.

ARTICOLUL 121

Autoritati comunale si orasenesti

(1) Autoritatile administratiei publice, prin care se realizeaza autonomia locala în comune si în orase, sunt consiliile locale alese si primarii alesi, în conditiile legii.

(2) Consiliile locale si primarii functioneaza, în conditiile legii, ca autoritati administrative autonome si rezolva treburile publice din comune si din orase.

(3) Autoritatile prevazute la alineatul (1) se pot constitui si în subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor.

ARTICOLUL 122

Consiliul judetean

(1) Consiliul judetean este autoritatea administratiei publice pentru coordonarea activitatii consiliilor comunale si orasenesti, în vederea realizarii serviciilor publice de interes judetean.

(2) Consiliul judetean este ales si functioneaza în conditiile legii.

ARTICOLUL 123

Prefectul

(1) Guvernul numeste un prefect în fiecare judet si în municipiul Bucuresti.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local si conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor si ale celorlalte organe ale administratiei publice centrale din unitatile administrativ-teritoriale.

(3) Atributiile prefectului se stabilesc prin lege organica.

(4) Între prefecti, pe de o parte, consiliile locale si primarii, precum si consiliile judetene si presedintii acestora, pe de alta parte, nu exista raporturi de subordonare.

(5) Prefectul poate ataca, în fața instanței de contencios administrativ, un act al consiliului județean, al celui local sau al primarului, în cazul în care considera actul ilegal. Actul atacat este suspendat de drept.

CAPITOLUL VI

Autoritatea judecătorească

SECȚIUNEA 1

Instanțele judecătorești

ARTICOLUL 124

Înfaptuirea justiției

- (1) Justiția se îndeplinește în numele legii.
- (2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.
- (3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

ARTICOLUL 125

Statutul judecătorilor

- (1) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.
- (2) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.
- (3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

ARTICOLUL 126

Instanțele judecătorești

- (1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.
- (2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.
- (3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.
- (4) Componența Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică.
- (5) Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare. Prin lege organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afara magistraturii.
- (6) Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.

ARTICOLUL 127

Caracterul public al dezbaterilor

Sedintele de judecată sunt publice, afara de cazurile prevăzute de lege.

ARTICOLUL 128

Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție

- (1) Procedura judiciară se desfășoară în limba română.
- (2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.

(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

(4) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.

ARTICOLUL 129

Folosirea cailor de atac

Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita caile de atac, în condițiile legii.

ARTICOLUL 130

Politia instantelor

Instanțele judecătorești dispun de poliția pusă în serviciul lor.

SECȚIUNEA a 2-a

Ministerul Public

ARTICOLUL 131

Rolul Ministerului Public

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

(2) Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.

ARTICOLUL 132

Statutul procurorilor

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

SECȚIUNEA a 3-a

Consiliul Superior al Magistraturii

ARTICOLUL 133

Rolul și structura

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 19 membri, din care:

a) 14 sunt aleși în adunările generale ale magistratilor și validați de Senat; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și una pentru procurori; prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori;

b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casăție și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casăție și Justiție.

(3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a).

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.

(5) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.

- (6) Presedintele României prezideaza lucrarile Consiliului Superior al Magistraturii la care participa.
- (7) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive si irevocabile, cu exceptia celor prevazute la articolul 134 alineatul (2).

ARTICOLUL 134

Atributii

- (1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Presedintelui României numirea în functie a judecatorilor si a procurorilor, cu exceptia celor stagiari, în conditiile legii.
- (2) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplineste rolul de instanta de judecata, prin sectiile sale, în domeniul raspunderii disciplinare a judecatorilor si a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organica. În aceste situatii, ministrul justitiei, presedintele Înaltei Curti de Casatie si Justitie si procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie nu au drept de vot.
- (3) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinara pot fi atacate la Înalta Curte de Casatie si Justitie.
- (4) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplineste si alte atributii stabilite prin legea sa organica, în realizarea rolului sau de garant al independentei justitiei.

TITLUL IV

Economia si finantele publice

ARTICOLUL 135

Economia

- (1) Economia României este economie de piata, bazata pe libera initiativa si concurenta.
- (2) Statul trebuie sa asigure:
- a) libertatea comertului, protectia concurentei loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de productie;
 - b) protejarea intereselor nationale în activitatea economica, financiara si valutara;
 - c) stimularea cercetarii stiintifice si tehnologice nationale, a artei si protectia dreptului de autor;
 - d) exploatarea resurselor naturale, în concordanta cu interesul national;
 - e) refacerea si ocrotirea mediului înconjurator, precum si mentinerea echilibrului ecologic;
 - f) crearea conditiilor necesare pentru cresterea calitatii vietii;
 - g) aplicarea politicilor de dezvoltare regionala în concordanta cu obiectivele Uniunii Europene.

ARTICOLUL 136

Proprietatea

- (1) Proprietatea este publica sau privata.
- (2) Proprietatea publica este garantata si ocrotita prin lege si apartine statului sau unitatilor administrativ-teritoriale.
- (3) Bogatiile de interes public ale subsolului, spatiul aerian, apele cu potential energetic valorificabil, de interes national, plajele, marea teritoriala, resursele naturale ale zonei economice si ale platoului continental, precum si alte bunuri stabilite de legea organica, fac obiectul exclusiv al proprietatii publice.
- (4) Bunurile proprietate publica sunt inalienabile. În conditiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori institutiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosinta gratuita institutiilor de utilitate publica.
- (5) Proprietatea privata este inviolabila, în conditiile legii organice.

ARTICOLUL 137

Sistemul financiar

- (1) Formarea, administrarea, întrebuintarea si controlul resurselor financiare ale statului, ale unitatilor administrativ-teritoriale si ale institutiilor publice sunt reglementate prin lege.

(2) Moneda nationala este leul, iar subdiviziunea acestuia, banul. În conditiile aderarii la Uniunea Europeana, prin lege organica se poate recunoaste circulatia si înlocuirea monedei nationale cu aceea a Uniunii Europene.

ARTICOLUL 138

Bugetul public national

- (1) Bugetul public national cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurarilor sociale de stat si bugetele locale ale comunelor, ale oraselor si ale judetelor.
- (2) Guvernul elaboreaza anual proiectul bugetului de stat si pe cel al asigurarilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobarii Parlamentului.
- (3) Daca legea bugetului de stat si legea bugetului asigurarilor sociale de stat nu au fost adoptate cu cel putin 3 zile înainte de expirarea exercitiului bugetar, se aplica în continuare bugetul de stat si bugetul asigurarilor sociale de stat ale anului precedent, pâna la adoptarea noilor bugete.
- (4) Bugetele locale se elaboreaza, se aproba si se executa în conditiile legii.
- (5) Nici o cheltuiala bugetara nu poate fi aprobata fara stabilirea sursei de finantare.

ARTICOLUL 139

Impozite, taxe si alte contributii

- (1) Impozitele, taxele si orice alte venituri ale bugetului de stat si ale bugetului asigurarilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege.
- (2) Impozitele si taxele locale se stabilesc de consiliile locale sau judetene, în limitele si în conditiile legii.
- (3) Sumele reprezentând contributiile la constituirea unor fonduri se folosesc, în conditiile legii, numai potrivit destinatiei acestora.

ARTICOLUL 140

Curtea de Conturi

- (1) Curtea de Conturi exercita controlul asupra modului de formare, de administrare si de întrebuintare a resurselor financiare ale statului si ale sectorului public. În conditiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curtii de Conturi se solutioneaza de instantele judecatoresti specializate.
- (2) Curtea de Conturi prezinta anual Parlamentului un raport asupra conturilor de gestiune ale bugetului public national din exercitiul bugetar expirat, cuprinzând si neregulile constatate.
- (3) La cererea Camerei Deputatilor sau a Senatului, Curtea de Conturi controleaza modul de gestionare a resurselor publice si raporteaza despre cele constatate.
- (4) Consilierii de conturi sunt numiti de Parlament pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit. Membrii Curtii de Conturi sunt independenti în exercitarea mandatului lor si inamovibili pe toata durata acestuia. Ei sunt supusi incompatibilitatilor prevazute de lege pentru judecatori.
- (5) Curtea de Conturi se înnoieste cu o treime din consilierii de conturi numiti de Parlament, din 3 în 3 ani, în conditiile prevazute de legea organica a Curtii.
- (6) Revocarea membrilor Curtii de Conturi se face de catre Parlament, în cazurile si conditiile prevazute de lege.

ARTICOLUL 141

Consiliul Economic si Social

Consiliul Economic si Social este organ consultativ al Parlamentului si al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organica de înfiintare, organizare si functionare.

TITLUL V

Curtea Constitutionala

ARTICOLUL 142

Structura

- (1) Curtea Constitutionala este garantul suprematiei Constitutiei.

(2) Curtea Constitutionala se compune din noua judecatori, numiti pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit.

(3) Trei judecatori sunt numiti de Camera Deputatilor, trei de Senat si trei de Presedintele României.

(4) Judecatorii Curtii Constitutionale aleg, prin vot secret, presedintele acesteia, pentru o perioada de 3 ani.

(5) Curtea Constitutionala se înnoieste cu o treime din judecatorii ei, din 3 în 3 ani, în conditiile prevazute de legea organica a Curtii.

ARTICOLUL 143

Conditii pentru numire

Judecatorii Curtii Constitutionale trebuie sa aiba pregatire juridica superioara, înalta competenta profesionala si o vechime de cel putin 18 ani în activitatea juridica sau în învatamântul juridic superior.

ARTICOLUL 144

Incompatibilitati

Funcția de judecator al Curtii Constitutionale este incompatibila cu oricare alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învatamântul juridic superior.

ARTICOLUL 145

Independenta si inamovibilitatea

Judecatorii Curtii Constitutionale sunt independenti în exercitarea mandatului lor si inamovibili pe durata acestuia.

ARTICOLUL 146

Atributii

Curtea Constitutionala are urmatoarele atributii:

a) se pronunta asupra constitutionalitatii legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Presedintelui României, a unuia dintre presedintii celor doua Camere, a Guvernului, a Înaltei Curti de Casatie si Justitie, a Avocatului Poporului, a unui numar de cel putin 50 de deputati sau de cel putin 25 de senatori, precum si, din oficiu, asupra initiativelor de revizuire a Constitutiei;

b) se pronunta asupra constitutionalitatii tratatelor sau altor acorduri internationale, la sesizarea unuia dintre presedintii celor doua Camere, a unui numar de cel putin 50 de deputati sau de cel putin 25 de senatori;

c) se pronunta asupra constitutionalitatii regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre presedintii celor doua Camere, a unui grup parlamentar sau a unui numar de cel putin 50 de deputati sau de cel putin 25 de senatori;

d) hotaraste asupra exceptiilor de neconstitutionalitate privind legile si ordonantele, ridicate în fata instantelor judecatoresti sau de arbitraj comercial; exceptia de neconstitutionalitate poate fi ridicata si direct de Avocatul Poporului;

e) solutioneaza conflictele juridice de natura constitutională dintre autoritatile publice, la cererea Presedintelui României, a unuia dintre presedintii celor doua Camere, a primului-ministru sau a presedintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

f) vegheaza la respectarea procedurii pentru alegerea Presedintelui României si confirma rezultatele sufragiului;

g) constata existenta împrejurarilor care justifica interimatul în exercitarea functiei de Presedinte al României si comunica cele constatate Parlamentului si Guvernului;

h) da aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din functie a Presedintelui României;

i) vegheaza la respectarea procedurii pentru organizarea si desfasurarea referendumului si confirma rezultatele acestuia;

j) verifica îndeplinirea conditiilor pentru exercitarea initiativei legislative de catre cetateni;

k) hotaraste asupra contestatiilor care au ca obiect constitutionalitatea unui partid politic;

l) îndeplineste si alte atributii prevazute de legea organica a Curtii.

ARTICOLUL 147

Deciziile Curtii Constitutionale

- (1)** Dispozitiile din legile si ordonantele în vigoare, precum si cele din regulamente, constatate ca fiind neconstitutionale, isi înceteaza efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curtii Constitutionale daca, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, dupa caz, nu pun de acord prevederile neconstitutionale cu dispozitiile Constitutiei. Pe durata acestui termen, dispozitiile constatate ca fiind neconstitutionale sunt suspendate de drept.
- (2)** În cazurile de neconstitutionalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat sa reexamineze dispozitiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curtii Constitutionale.
- (3)** În cazul în care constitutionalitatea tratatului sau acordului international a fost constatata potrivit articolului 146 litera b), acesta nu poate face obiectul unei exceptii de neconstitutionalitate. Tratatul sau acordul international constatat ca fiind neconstitutional nu poate fi ratificat.
- (4)** Deciziile Curtii Constitutionale se publica în Monitorul Oficial al României. De la data publicarii, deciziile sunt general obligatorii si au putere numai pentru viitor.

TITLUL VI

Integrarea euroatlantica

ARTICOLUL 148

Integrarea în Uniunea Europeana

- (1)** Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferarii unor atributii catre institutiile comunitare, precum si al exercitarii în comun cu celelalte state membre a competentelor prevazute în aceste tratate, se face prin lege adoptata în sedinta comuna a Camerei Deputatilor si Senatului, cu o majoritate de doua treimi din numarul deputatilor si senatorilor.
- (2)** Ca urmare a aderarii, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum si celelalte reglementari comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate fata de dispozitiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.
- (3)** Prevederile alineatelor (1) si (2) se aplica, în mod corespunzator, si pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.
- (4)** Parlamentul, Presedintele României, Guvernul si autoritatea judecatoreasca garanteaza aducerea la îndeplinire a obligatiilor rezultate din actul aderarii si din prevederile alineatului (2).
- (5)** Guvernul transmite celor doua Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea sa fie supuse aprobarii institutiilor Uniunii Europene.

ARTICOLUL 149

Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Aderarea României la **Tratatul** Atlanticului de Nord se face prin lege adoptata în sedinta comuna a Camerei Deputatilor si Senatului, cu o majoritate de doua treimi din numarul deputatilor si senatorilor.

TITLUL VII

Revizuirea Constitutiei

ARTICOLUL 150

Initiativa revizuirii

- (1)** Revizuirea Constitutiei poate fi initiata de Presedintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o patrime din numarul deputatilor sau al senatorilor, precum si de cel puțin 500.000 de cetateni cu drept de vot.
- (2)** Cetatenii care initiaza revizuirea Constitutiei trebuie sa provina din cel puțin jumătate din judetele tarii, iar în fiecare din aceste judete sau în municipiul Bucuresti trebuie sa fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei initiative.

ARTICOLUL 151

Procedura de revizuire

- (1)** Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptata de Camera Deputatilor si de Senat, cu o majoritate de cel putin doua treimi din numarul membrilor fiecarei Camere.
- (2)** Daca prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputatilor si Senatul, în sedinta comuna, hotarasc cu votul a cel putin trei patrimi din numarul deputatilor si senatorilor.
- (3)** Revizuirea este definitiva dupa aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptarii proiectului sau a propunerii de revizuire.

ARTICOLUL 152

Limitele revizuirii

- (1)** Dispozitiile prezentei Constitutii privind caracterul national, independent, unitar si indivizibil al statului român, forma republicana de guvernământ, integritatea teritoriului, independenta justitiei, pluralismul politic si limba oficiala nu pot forma obiectul revizuirii.
- (2)** De asemenea, nici o revizuire nu poate fi facuta daca are ca rezultat suprimarea drepturilor si a libertatilor fundamentale ale cetatenilor sau a garantiilor acestora.
- (3)** Constitutia nu poate fi revizuita pe durata starii de asediu sau a starii de urgenta si nici în timp de razboi.

TITLUL VIII

Dispozitii finale si tranzitorii

ARTICOLUL 153

Intrarea în vigoare

Prezenta Constitutie intra în vigoare la data aprobarii ei prin referendum. La aceeasi data, Constitutia din 21 august 1965 este si ramâne în întregime abrogata.

ARTICOLUL 154

Conflictul temporal de legi

- (1)** Legile si toate celelalte acte normative ramân în vigoare, în masura în care ele nu contravin prezentei Constitutii.
- (2)** Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrarii în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislatiei cu prezenta Constitutie si va face Parlamentului sau, dupa caz, Guvernului, propuneri corespunzatoare.

ARTICOLUL 155

Dispozitii tranzitorii

- (1)** Proiectele de legi si propunerile legislative în curs de legiferare se dezbat si se adopta potrivit dispozitiilor constitutionale anterioare intrarii în vigoare a legii de revizuire.
- (2)** Institutiile prevazute de Constitutie, existente la data intrarii în vigoare a legii de revizuire, ramân în functiune pâna la constituirea celor noi.
- (3)** Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplica începând cu urmatorul mandat prezidential.
- (4)** Dispozitiile cu privire la Înalta Curte de Casatie si Justitie vor fi aduse la îndeplinire în cel mult 2 ani de la data intrarii în vigoare a legii de revizuire.
- (5)** Judecatorii în functie ai Curtii Supreme de Justitie si consilierii de conturi numiti de Parlament își continua activitatea pâna la data expirarii mandatului pentru care au fost numiti. Pentru asigurarea înnoirii Curtii de Conturi din 3 în 3 ani, la expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi acestia vor putea fi numiti pentru înca un mandat de 3 ani sau de 6 ani.
- (6)** Pâna la constituirea instantelor judecatoresti specializate, litigiile rezultate din activitatea Curtii de Conturi vor fi solutionate de catre instantele judecatoresti ordinare.

ARTICOLUL 156
Republicarea Constitutiei

Legea de revizuire a Constitutiei se publica în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptarii. Constitutia, modificata si completata, dupa aprobarea prin referendum, se republica de catre Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dându-se textelor o noua numerotare.